

DIAGNOSTICKÉ METODY A TECHNIKY

PEDAGOGICKO-PSYCHOLOGICKÁ DIAGNOSTIKA

DIAGNOSTICKÉ METODY A TECHNIKY

1. **Ústní zkoušky:** orientační – formativní X klasifikační – sumativní
2. **Písemné zkoušky:** orientační (formativní) x klasifikační (sumativní) // individuální x skupinové // krátkodobé x dlouhodobé práce (projekty, čtenářské záznamy, deníky, záznamy pozorování...)
3. **Analýza produktů činnosti**
4. **Pozorování**
5. **Diagnostický rozhovor**
6. **Testy**
7. **Dotazník**
8. **Škálování**
9. **Sociometrie**
10. **Anamnéza**
11. **Studium pedagogické dokumentace**

POZOROVÁNÍ

PEDAGOGICKO-PSYCHOLOGICKÁ DIAGNOSTIKA

PORTFOLIOVÝ ÚKOL

DIAGNOSTIKA ŽÁKA

Napište na papír:

1. Koho budete diagnostikovat?
2. Co je cílem diagnostikování?
3. Jaké 3 diagnostické postupy, metody použijete?

Sdělte to kolegům ve skupince.

Poskytněte si zpětnou vazbu:
Je daný cíl jasný?
Jde ho danými metodami dosáhnout?

- Odevzdání úkolu do isu
 - Sudý týden do 29.4.2022
 - Lichý týden do 22.4.2022
- Hodnocení spolužákem – domluvte si dvojčku

PORTFOLIOVÝ ÚKOL

DIAGNOSTIKA ŽÁKA

- Sudý týden do 14.4.
- Lichý týden do 22.4.
- Do isu

Promyslete:

1. Co můžete vzhledem k vaší otázce, cíli pozorovat?
2. O jaký druh pozorování se jedná?
3. Na které chyby pozorování je třeba dát pozor?
A jak jim předejít?

Sdělte to kolegům ve skupince.

Poskytněte si zpětnou vazbu:
Pomůže dané pozorování cíli?
O který druh pozorování se jedná?
Mohou se objevit další chyby?

POZOROVÁNÍ

PEDAGOGICKO-PSYCHOLOGICKÁ DIAGNOSTIKA

SLEDUJTE POZORNĚ TENTO VIDEOZÁZNAM VÝUKY

https://www.youtube.com/watch?v=nAVBM8npTLQ&index=2&list=PLbb8j-uXWuKrcPv66mb8SyCDPD0_SO-J6

3:45-6:57 a dále

Co vidíte a slyšíte, pokud se zaměříte na pedagogickou komunikaci a interakci?

Dělejte si poznámky.

VÝSLEDKY NESTRUKTUROVANÉHO POZOROVÁNÍ

- Čeho jste si všimli? Co jste si poznamenali?
- Lišily se postřehy studentů různých oborů/aprobací?
- Komu a v jaké situaci byste **nestrukturované** pozorování doporučili?

DRUHÉ POZOROVÁNÍ VIDEOZÁZNAMU

- Vyberte si jedno z předložených zadání pro pozorování.
- Při práci ve skupině promyslete, jak budete zvolený jev pozorovat.

Například: definujte si, co všechno může zahrnovat neverbální komunikace vyučujících, jak ji lze rozpoznat, jak se projevuje.

1. spolupráce a atmosféra ve skupině
2. samostatnost žáků (skupiny) při řešení úkolů
3. reakce žáků na pokyny vyučujících
4. pohyb vyučujících po třídě
5. neverbální komunikace vyučujících
6. charakteristické rysy verbální komunikace vyučujících

REFLEXE DRUHÉHO POZOROVÁNÍ

- Co jste zjistili?

TŘETÍ POZOROVÁNÍ VIDEOZÁZNAMU

- Při třetím pozorování videozáznamu vyplňte pozorovací arch.

skupina A – arch zaměřený na žáky

skupina B – arch zaměřený na učitele

- Zaznamenávejte i frekvenci výskytu jevů, popřípadě jejich intenzitu (například na škále 0 – 5).

STRUKTUROVANÉ POZOROVÁNÍ: FLANDERSŮV SYSTÉM ANALÝZY INTERAKCE (FIAC)

UČITEL

U1	Akceptuje žákovy pocity, projevuje sympatie konstruktivním způsobem.
U2	Chválí a povzbuzuje, žertuje, souhlasí s žakovým výkonem.
U3	Využívá, akceptuje, objasňuje a rozvíjí myšlenky žáků.
U4	Klade otázky, stimuluje žáky, nejde o řečnické otázky.
U5	Vykládá, sděluje, přednáší, uvádí své názory.
U6	Dává pokyny či příkazy.
U7	Kritizuje, uplatňuje svou autoritu, chce změnit žakovo nevhodné chování nebo činnost.

ŽÁK

Z1	Klade dotazy, hledá oporu a pomoc u učitele.
Z2	Klade dotazy, hledá oporu a pomoc u spolužáků.
Z3	Sděluje, vysvětluje, uvádí názory – „tlakem“ a působením učitele (další osoby).
Z4	Sděluje, vysvětluje, uvádí své názory – z vlastní aktivity a motivace.
Z5	Řídí, modifikuje, poskytuje pomoc při činnosti druhého (druhých).
Z6	Probíhá zřejmá skupinová (nebo celotřídní) diskuse.
Z7	Žáci provádějí samostatnou učební činnost
	– Ostatní

01	Ticho nebo zmatek ve třídě (nezřetelná komunikace).
----	---

REFLEXE POZOROVÁNÍ

- V čem spočívá základní odlišnost mezi třemi pozorováními, která jsme právě absolvovali?
- Jaký typ informací – těmito třemi různými způsoby pozorování – získáváme?
- O čem tyto informace vypovídají a k čemu mohou být užitečné z hlediska pedagogické intervence?

POZOROVÁNÍ

PEDAGOGICKO-PSYCHOLOGICKÁ DIAGNOSTIKA

SHRNUTÍ NEJDŮLEŽITĚJŠÍCH ZJIŠTĚNÍ

- Druhy pozorování
- Příprava a realizace pozorování
- Nejčastější chyby při pozorování

POZOROVÁNÍ

- nejdůležitější diagnostická metoda učitele
- nejpřirozenější, jsme k ní vždy připraveni, nepotřebujeme pomůcky
- **záměrné**, cílevědomé sledování určitého jevu, projevů chování, interakce mezi lidmi
- **plánované** – dopředu stanoven obsah, postup
- **systematické** – soustavné, dlouhodobé, v přesně určených časových proporcích
- **přesnost, objektivita** – vymezeno kritérium posuzování, způsob registrace, nezávislost na osobě pozorovatele
- pozorování umožňuje zachytit neuvědomované rutinní jednání, ale i skutečnosti, o nichž se jedinci zdráhají mluvit v rozhovorech či nečekaná témata

POZOROVÁNÍ

1. Stanovit vždy co, proč a jak chceme pozorovat
2. Pozorování – registrace jevů, popis
3. Jevy analyzujeme na jednotlivé složky a hledáme mezi nimi vztahy
4. Interpretace pozorovaných jevů
 - Nebývá jednoznačná, zasazovat do kontextu

DRUHY POZOROVÁNÍ

- **Zúčastněné X nezúčastněné pozorování** – různá míra zapojení diagnostika do sledovaných aktivit od nezúčastněnosti po plné zúčastnění
 - **Přímé X nepřímé pozorování** – fyzická přítomnost diagnostika versus zprostředkovaný záznam dění
 - **Otevřené** (pozorovaní jsou informováni o roli diagnostika) **X skryté pozorování** (identita utajena, pozor na etiku) **X nepozorované** – za zrcadlem
 - **Individuální X skupinové** – počet pozorovaných osob
 - **Krátkodobé X dlouhodobé**
- **Volné/Nestrukturované X Zaměřené/systematické/kontrolované/Strukturované**
 - **Nestrukturované** – sleduje veškeré projevy chování, přičemž se řídí jen obecně definovanými otázkami, bezděčné, jsme upoutáni nějakým rysem
 - **Strukturované** – předem definované projevy jednání (zpravidla i jejich frekvence a intenzita), které obvykle zapisuje do záznamového archu

PŘEDMĚT POZOROVÁNÍ

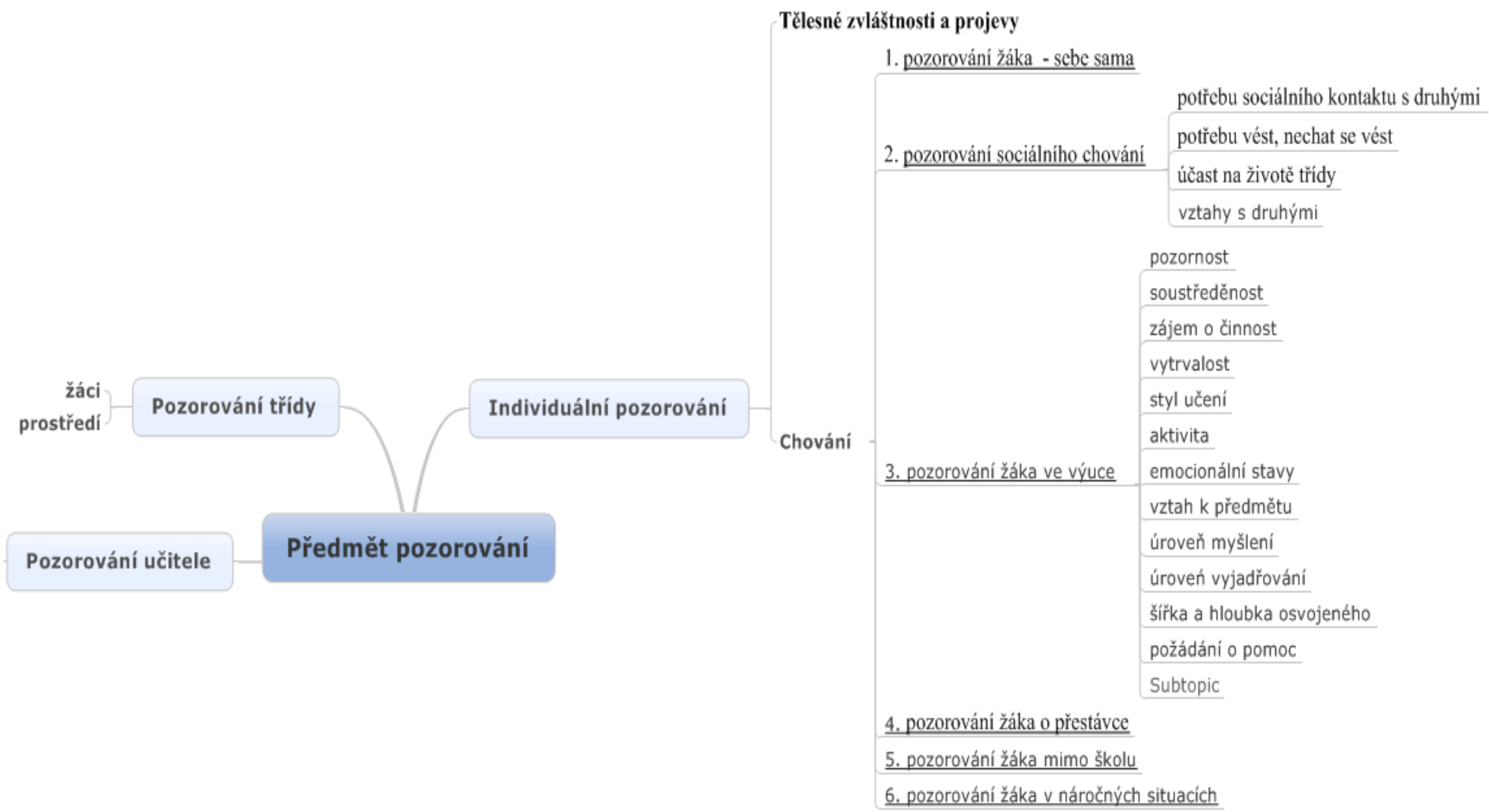
Vzhled

● Stavba těla, výraz tváře, účes, oblékání, držení těla, rukou atd.

Jednání

1. **Mimika**
2. **Pantomimika** – chůze, držení těla, rychlost a koordinace pohybů
3. **Gestika** – pohyby rukou a paží
4. **Řeč** – množství, rychlost, formální úroveň, bohatost prostředků, zvuková stránka (intonace, melodičnost)
5. **Projevy emocí** – jejich fyziologické koreláty (zblednutí, zčervenání, pocení,..), výskyt a intenzita, jejich ovládání,, typ dominující nálady
6. **Sociální chování** – převládající charakter interpersonálních vztahů (podceňování druhých, vyvyšování se, pocity vlastní nedostatečnosti, prosociální chování, tendence k soupeření)
7. **Vztah k objektům** – jak zachází s pomůckami, pečlivost, opatrnost, nedbalost, nepořádnost; na hračky se vrhá, ignoruje je, musí být povzbuzováno k použití, chová se k nim agresivně)
8. **Vztah k sobě** – sebevědomí, aspirační úroveň, sebehodnocení
9. **Chování dítěte k rodičům** (fixace, úzkostnost, uvolní se, když odejdou,..)
10. **Vztah k diagnostikovi** (familiárnost, nedůvěra, staženost, negativismus)
11. **Osobní zóna** (u dítěte menší, podání ruky nepatří do repertoáru dítěte => nepodávat), u dítěte doteky posilují kontakt obvykle

O charakteru
emoce nás
informuje
mimika, o
jejich intenzitě
pantomimika

Předmět pozorování

žáci prostředí } **Pozorování třídy**

Individuální pozorování

Chování

Tělesné zvláštnosti a projevy

1. pozorování žáka - sebe sama

- potřebu sociálního kontaktu s druhými
- potřebu vést, nechat se vést

2. pozorování sociálního chování

- účast na životě třídy
- vztahy s druhými

3. pozorování žáka ve výuce

- pozornost
- soustředěnost
- zájem o činnost
- vytrvalost
- styl učení
- aktivita
- emocionální stavy
- vztah k předmětu
- úroveň myšlení
- úroveň vyjadřování
- šířka a hloubka osvojeného
- požadání o pomoc
- Subtopic

4. pozorování žáka o přestávce

5. pozorování žáka mimo školu

6. pozorování žáka v náročných situacích

Pozorování učitele

CO MŮŽEME POZOROVAT? PŘÍKLADY

- Jak žák reaguje na výklad nového učiva? Jaký je výraz jeho tváře – spíše zmatený, bez zaujetí, nebo se zdá, že všechno pochopil?
 - Dokáží žáci hovořit o životě ve třídě? Umí reflektovat, co se ve třídě děje? Dokáží ocenit své spolužáky, případně konstruktivně sdělit, co se jim nelíbilo?
 - Změnil se v poslední době vzhled žáka? Působí bledší, unavenější či smutnější, než býval kdysi?
-

UKÁZKY POZOROVACÍCH ARCHŮ

Pozorovací arch ze dne 24. 10. 2018

Cíl pozorování: personální učitelé při výuce (4 vyuč. hodiny)

Kategorie	Ve výuce	V jiných situacích
1. Pozornost ve výuce	- máť' soustředěnost - správně' vylytkelnost - mív' si rady s coicecím	
2. Interakce učitele a žáka (komunikace, úroveň projevu, respekt k autoritám)	- řepe žuje f. učitelku - necht' k malá'cny'm činnostem; vyčkáva! - nutný' rozvoj projev	
3. Vlastní tempo žáka	- pomale' tempo	- při manuálních činnostech je aktivní / snaží' se; počítá'
4. Chování při samostatné a při skupinové práci	- vyžaduje kontrolu při řešení' úlohu → individu. přístup - skup. práce ⊕	
5. Interakce se spolužáky	- extrovertní' ⊖ povolené, posměšlivé, mrtvolné' komentáře ⊕ komorobily'	
6. Reakce na úspěch a neúspěch	⊕ pracovní' činnosti - při neúspěchu se objevuje resignace, odmítání' činnosti	
7. Příprava na výuku	- nepřiděl' me lavic, chybe' mu pomůcky	

UKÁZKY POZOROVACÍCH ARCHŮ

Datum a předmět	Zapomenuté pomůcky a DÚ	Ptá se, jak má pracovat	Odpovídá správně	Hlásí se	Sleduje výuku	Je nervózní, hraje si
AJ 12.11. PO	DÚ do AJ	ne	ano	3x	částečně	rozebírá mikrotužku
ČJ 14.11. ST	vše v pořádku	ano	ano	5x	zapojuje se	hraje si s pravítkem
AJ 19.11. PO	PS s DÚ, ŽK	ano	částečně	3x	ano	je nervózní, nemá PS k práci
ČJ 21.11. ST	vše v pořádku	ne	většinou ano	4x	částečně	v klidu, při psaní si hraje se zmizíkem
ČJ 26.11. PO	vše v pořádku	ano	ano	6x	ano	přebírá stále tužky v pouzdře
AJ 29.11. ČT	má vše, přinesl si materiály na projekt	ano	věty skládá správně, drobné chyby v psaní slov	1x	pracuje samostatně	pracuje se zaujetím, tvořivě
ČJ - Čt 4.12. ÚT	nemá sešit	ano, píše na papír	ano	ne	ano	při hlasitém čtení je velmi nervózní
ČJ - Čt 6.12. ČT	má vše	Ukazuje doplněný zápis z minulé hod.	ano	ne	ano	Po chvíli samost. tichého čtení si hraje s knihou a záložkou
AJ 10.12. PO	nemá ŽK	ne	ano	4x	ano	stále něco hledá
AJ 11.12. ÚT	vše v pořádku	ano	opakování ano, u nového učiva ne	3x	snaží se	i při ústním projevu má stále tužku v ruce

Porovnávací bodování

Jednotlivé žáky posuzujeme v sledovaných projevech. Sledujeme buď frekvenci nebo intenzitu výskytu daných projevů. Je vhodné ohodnotit nejdříve nejtypičtější žáky, kterým můžeme přiřadit ohodnocení s jistotou a pak ohodnotit ostatní, které porovnáváme s žáky již ohodnocenými.

	Kázeň	Snaha	Pečlivost	Soustředění
Anežka	3	3	2	2
Jakub	5	4	3	4
Karel	4	4	3	3
Marie	2	3	3	2
Vendulka	3	3	4	3

- 1 – velmi nízký stupeň projevu osobnosti
- 2 – nízký stupeň projevu osobnost
- 3 – průměrný stupeň projevu osobnosti
- 4 – nadprůměrný stupeň projevu osobnosti
- 5 – velmi vysoký stupeň projevu osobnosti

Způsob zaznamenávání pozorování:

- strukturované (tabulka – výčet pozorovacích kategorií)
- nestrukturované – záznamy na kartičky při pozorování

Sledovaná kategorie	vždy	obvykle	někdy	málokdy	téměř nikdy
vyhledává kontakty			o		
má rád společnost			o		
je rád doma sám				o	
mývá spory s jinými			o		
vyhledává fyz.kontakt		o			
žaluje				o	
konflikt se sourozenci řeší sám				o	
ubližuje druhým					o
kritizuje druhé				o	
chválí druhé				o	
potřebuje vést		o			
umí ustoupit druhému			o		
špatně nese prohru				o	
navštěvuje kamarády/ky		o			
je navštěvován	o				

UKÁZKY POZOROVACÍCH ARCHŮ

do školy chodí rád		o			
je disciplinovaný	o				
rád píše			o		
líbí se mu, jak píše				o	
řádně se připravuje		o			

Analýza:

- z tabulky

(Ze záznamů jsem zjistila, že Ondra má téměř rád společnost a vyhledává kontakty jiných lidí, rád se mazlí s rodiči, s oblibou navštěvuje kamarády a je rád navštěvován jimi.

Ve sportu unese prohru, občas má drobné konflikty.

Školní prostředí má rád. S kamarády se občas nepohodne, ale jen krátkodobě.

Interpretace výsledků, formulování diagnózy, edukativní opatření a prognóza:

Je u něj zvýšená tendence k sebeprosazování, snížená tolerance. Pokud je nucen dělat to, co nechce, reaguje skoro pláčem, je znechucen, spoléhá na pomoc rodičů.

Je velmi citlivý. Při konfliktu potřebuje silnější oporu, málokdy ho řeší sám.

Problémy s písmem jsou evidentní. Křečovitost držení a nejistota vedení čáry je patrná. Lateralita je souhlasná pravostranná. Píše pravou rukou, tužku drží správně, ovšem

stále na ni vyvíjí nepřiměřený tlak. Písmo Martina nemá vždy správný tvar, velikost i sklon. Občas je roztřesené a kostrbaté. Podezření na dysgrafii. Upřednostňovat ústní projev před písemným. Dát Martinovi na práci více času než ostatním. Zohledňovat při práci (cvičení nebo diktáty zkracovat)

Řešení:

Je potřeba ho ujišťovat o respektování jeho názorů a vštěpovat mu, aby dokázal tolerovat i názory jiných.

Konflikty řešit svými silami, umět ustoupit a navrhnout různá řešení, na které by druhá strana mohla přistoupit. Řešit konflikt s vlídností, ochotou a diplomacií.

Vhodné je vést Martina k samostatnosti a trpělivosti, trvat na dokončení činností, které ho přestanou bavit.

Je vhodné ho vést k procvičování jemné motoriky dle cvičných listů, k uvolňování jeho zápěstí prostřednictvím rozcvičovacích cviků.

Dobré by bylo mírněji hodnotit Martinův písemný projev.

Při dodržení výše uvedených postupů, by mělo dojít ke snížení tendence sebeprosazování, k zlepšení řešení konfliktů.

Při procvičování písma a uvolňování zápěstí, by se měly objevit i znaky zlepšení písma.

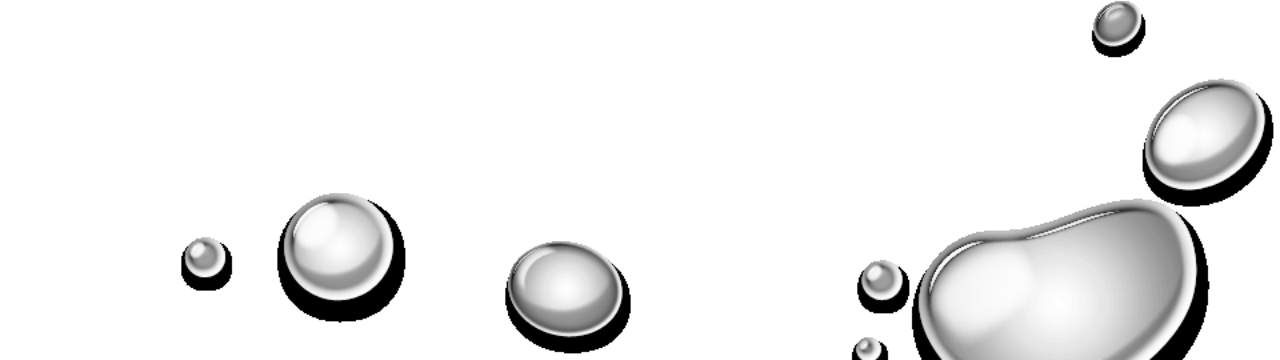
Sebereflexe své diagnostické činnosti:

Dát Martinovi větší samostatnost při vyjednávání v konfliktních situacích.

Procvičování písma a tolerance k jeho písemným projevům. Chválit dobré pokusy.

DIAGNOSTIKA VZTAHŮ VE TŘÍDĚ POMOCÍ POZOROVÁNÍ

- Na základě toho, co vidím a slyším, přemýšlet o třídě
 - Zpracovat informace v kontextu svých dosavadních znalostí o kolektivu dětí
 - Uvědomit si souvislosti mezi dříve pozorovaným a současnou zkušeností
-

DIAGNOSTIKA VZTAHŮ VE TŘÍDĚ POMOCÍ POZOROVÁNÍ

Zadat skupinovou práci a hned sledovat:

1. Kdo je ochoten s kým komunikovat?
2. Jak na sebe žáci reagují?
3. Jak komentují, pokud jsou do skupin rozdělení náhodně a nemohou si zvolit partnera?
4. Jak reagují na úspěch a naopak neúspěch spolužáků?
5. Jak se zapojují do práce s ostatními?
6. Jak reagují spolužáci, když se žák nezapojuje?
7. Jak reagují spolužáci, když na sebe žák strhává pozornost?

1. Když si mohou vybrat s kým budou pracovat, kdo zůstává stranou? Kdo není členem žádné skupiny? Kdo střídá členství v různých skupinách a v žádné nestráví moc času?
2. Jaké jsou role žáků? Kdo je přirozeným vůdcem? Kdo je populární? Kdo je kontroverzní? Kdo dokáže ostatní utěšit? Kdo zklidňuje napětí způsobené konfliktem? Kdo konflikty vyvolává? Kdo má roli třídního klauna? Kdo je často o samotě?
3. Kteří žáci jsou spíše individualisté? Kteří potřebují často přítomnost skupiny?

DIAGNOSTIKA PEDAGOGICKÝCH INTERAKCÍ VE TŘÍDĚ

- Náročné při přímém pozorování zejména – komplexnost (děje se více činností najednou a interakcí),
- Učitel: zúčastněné pozorování – náročné (učitel se věnuje výkladu a dětem)
- Pro usnadnění vytvořeny kategoriální systémy (např. FIAS)
 - není snadné zaznamenat vše
- Současné chování ovlivněno předchozím děním a zkušenostmi
- Pomáhá videozáznam s následujícím (opakovaným) rozbořem
- Videozáznam interakcí – trénink učitele => Rozvíjení diagnostických, sociálních i didaktických dovedností učitele

STRUKTUROVANÉ POZOROVÁNÍ: FLANDERSŮV SYSTÉM ANALÝZY INTERAKCE (FIAC)

UČITEL

U1	Akceptuje žákovy pocity, projevuje sympatie konstruktivním způsobem.
U2	Chválí a povzbuzuje, žertuje, souhlasí s žakovým výkonem.
U3	Využívá, akceptuje, objasňuje a rozvíjí myšlenky žáků.
U4	Klade otázky, stimuluje žáky, nejde o řečnické otázky.
U5	Vykládá, sděluje, přednáší, uvádí své názory.
U6	Dává pokyny či příkazy.
U7	Kritizuje, uplatňuje svou autoritu, chce změnit žakovo nevhodné chování nebo činnost.

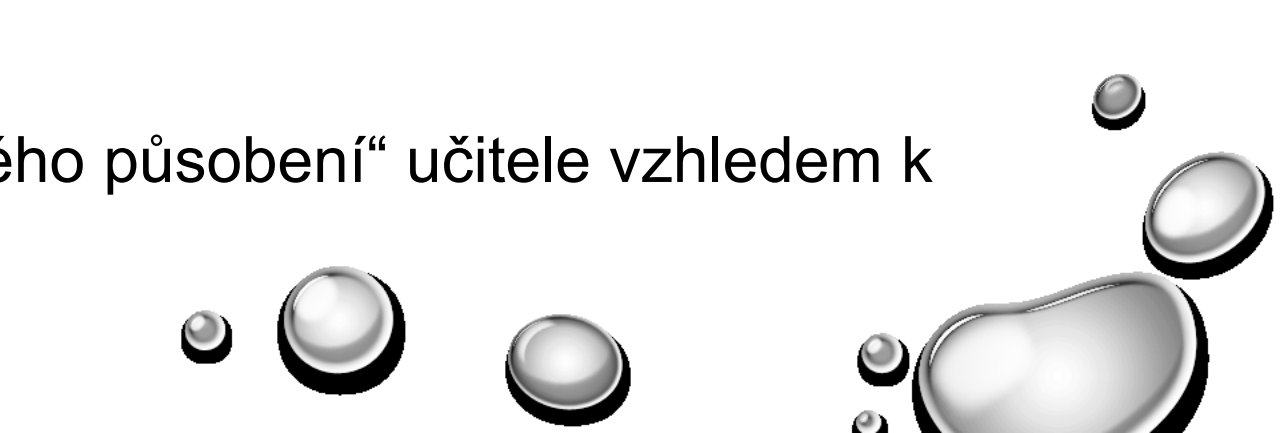
ŽÁK

Z1	Klade dotazy, hledá oporu a pomoc u učitele.
Z2	Klade dotazy, hledá oporu a pomoc u spolužáků.
Z3	Sděluje, vysvětluje, uvádí názory – „tlakem“ a působením učitele (další osoby).
Z4	Sděluje, vysvětluje, uvádí své názory – z vlastní aktivity a motivace.
Z5	Řídí, modifikuje, poskytuje pomoc při činnosti druhého (druhých).
Z6	Probíhá zřejmá skupinová (nebo celotřídní) diskuse.
Z7	Žáci provádějí samostatnou učební činnost
	– Ostatní

01	Ticho nebo zmatek ve třídě (nezřetelná komunikace).
----	---

CO MŮŽEME ZACHYTIT FLANDERSOVOU ANALÝZOU INTERAKCE?

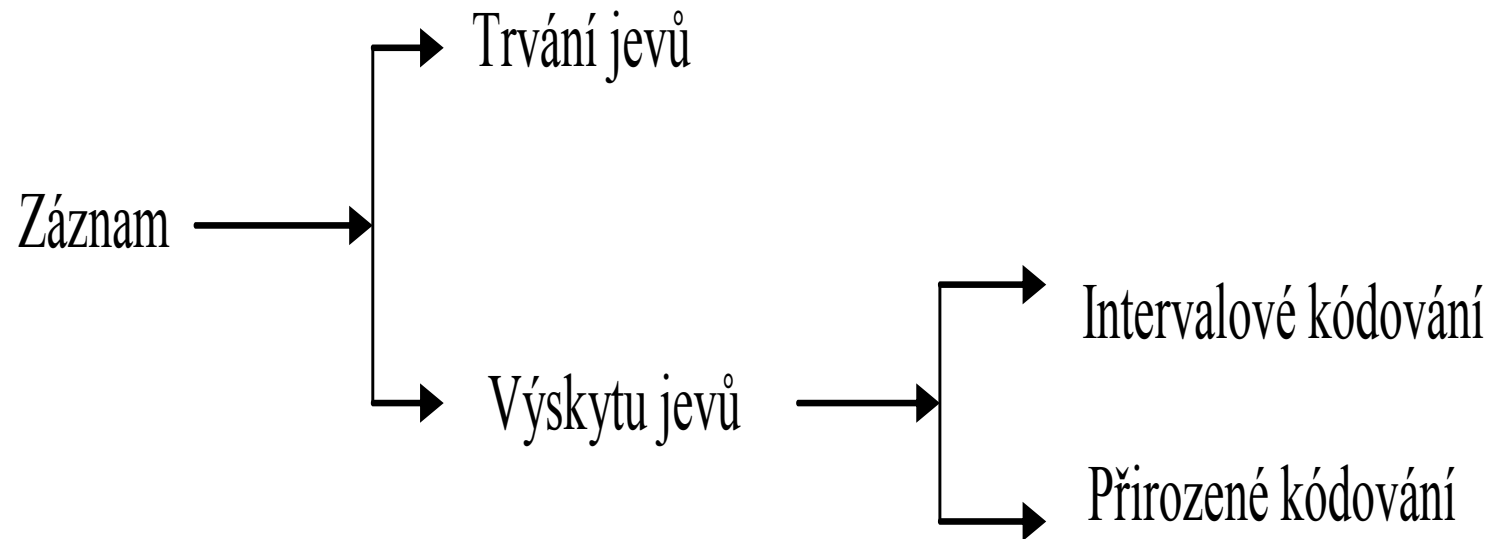
- Výskyt jednotlivých kategorií (frekvenční analýza)
 - Jaká je proporce učitelovy a žákovy promluvy?
 - Jaká je posloupnost, pořadí kategorií (sekvenční analýza)?
 - Jaká je frekvence kategorií „nepřímého působení“ učitele vzhledem k „přímému působení“?
-

DATOVÝ ZÁZNAM

Údaje v záznamech by měly obsahovat tyto informace:

- o místě a času pozorování
- o předmětu pozorování
- o situaci, v níž pozorování probíhalo
- kdo pozorování prováděl a zaznamenal
- metodické poznámky
- informace o výsledku pozorování

ZAZNAMENÁVÁNÍ KATEGORIÍ

JAK POZOROVÁNÍ ZAZNAMENAT?

Strukturované pozorování

- Pozorovací archy
- Pozorovací systémy (např. Flandersův)

Nestrukturované pozorování

- Pedagogický deník
- Mapa třídy
- Záznamy o žákovi

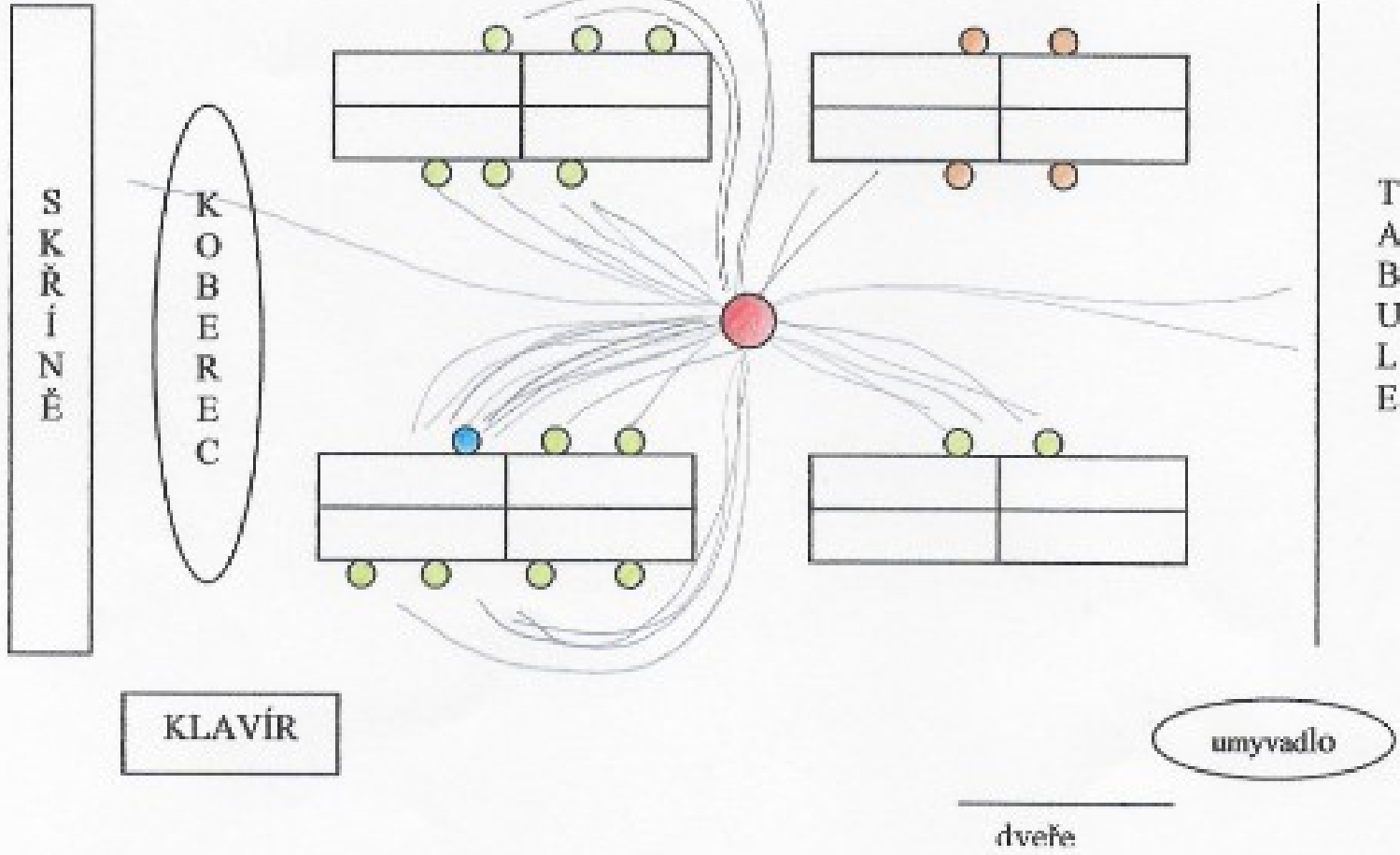
NESTRUKTUROVANÉ POZOROVÁNÍ: MAPA TŘÍDY

Do schématu rozmístění žáků ve třídě můžeme zaznamenat např. frekvenci komunikace vyučující s jednotlivými žáky, dráhy pohybu učitele po třídě, formy podpory různým skupinám žáků apod.

OKNA

stůl paní učitelky

POHYB UČITELE PO TŘÍDĚ

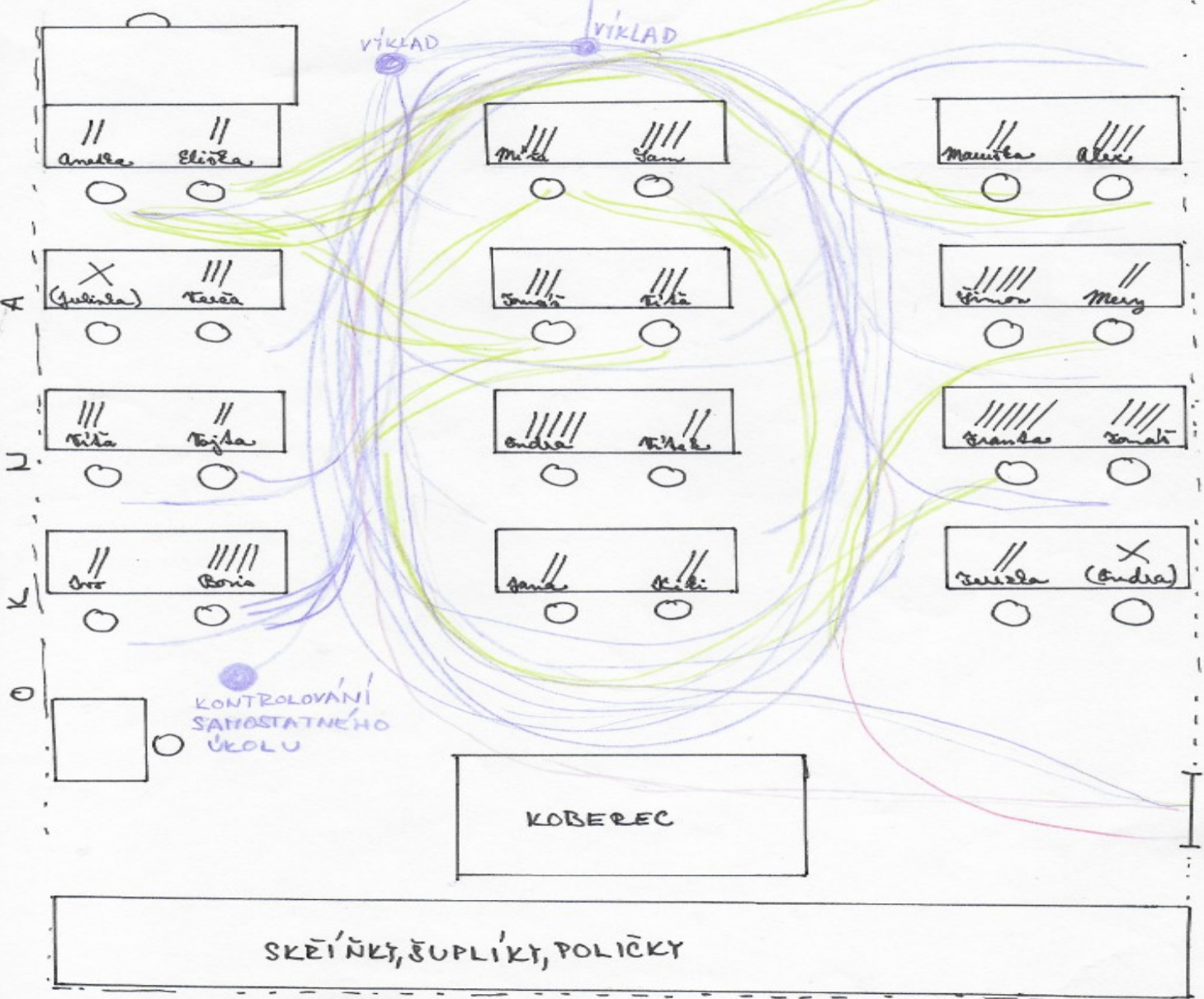
- Vysvětlivky:
- paní učitelka
 - Johny, anglický žák
 - skupinka žáků, které paní učitelka „tak trochu ignorovala“ kvůli zapomenutým pomůckám
 - ostatní žáci

SKŘÍŇ

TABULE

SKŘÍŇKA

UMYVADLO

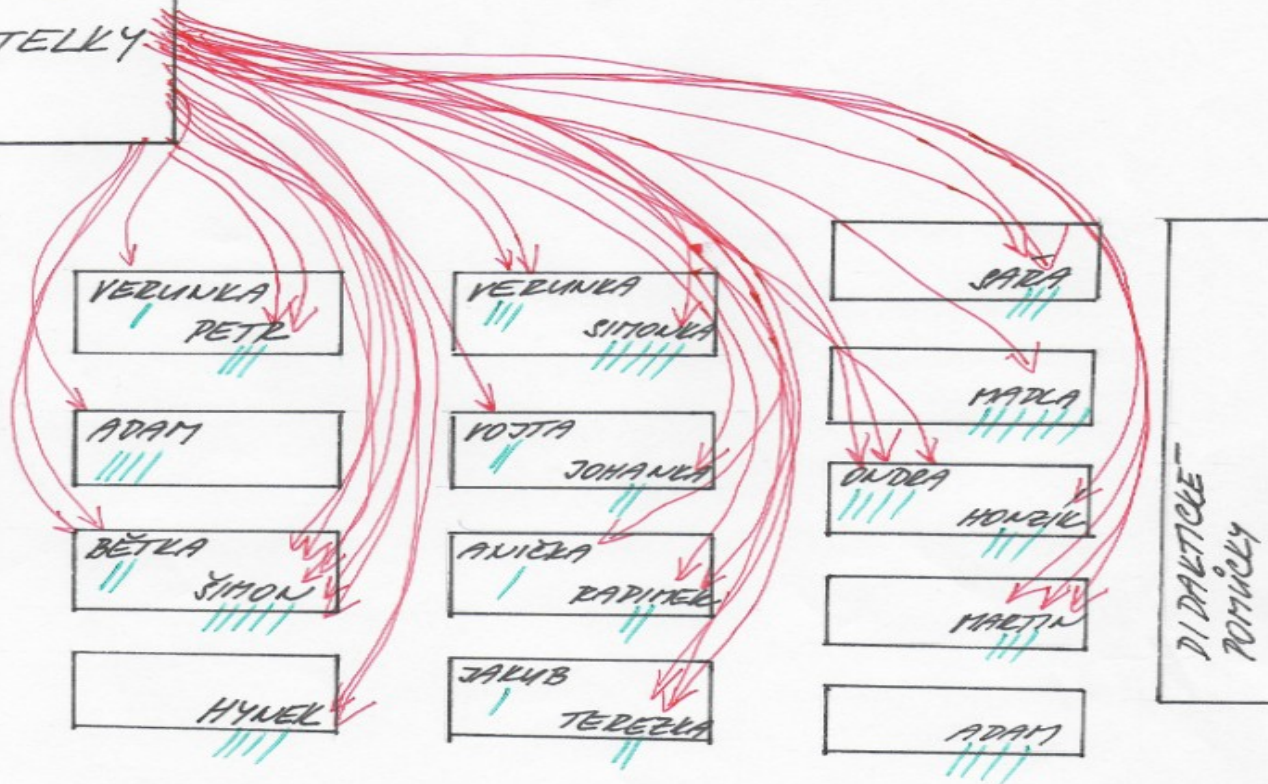

POHYB UČITELE PO TŘÍDĚ

TABULE

STŮL
UČITELKY

UČITELSKÉ
POMŮCKY

- POHYB UČITELE PO TŘÍDĚ
- FREKVENCE KOMUNIKACE UČITELE S ŽÁKY

NÁSTĚNKA

POHYB UČITELE PO TŘÍDĚ

PŘEDPOKLADY KVALITNÍHO POZOROVÁNÍ

- Naše **zaměřenost** ovlivní pozorování
 - Jak vidí louku botanik, entomolog, zamilovaná dívka, zemědělec
- Potřebujeme **dobré smysly**, nejen zrak
- **Koncentraci** pozornosti na sledovaný předmět (i zkušený neudrží pozornost v komplexní situaci)
- Mít **přesný odhad** – když se porovná subjektivní úsudek s objektivním žasneme nad omyly => cvik
- Alkohol, drogy posouvají snižují přesnost, pozornost, narušují rovnováhu nutnou ke správnému hodnocení, citová a sociální neuspokojenost
- **Schopnost vnímat přesně** – co slyšíme a vidíme je bráno jako náznak celého předmětu (v rádiu vlak = smirkový papír)
- Oproštěnost od předsudků, zaujatosti, návyku interpretace – **autostereotyp** = nadhodnocování vlastní skupiny, **heterostereotyp** – podhodnocování členů jiných skupin
- Vedení bezprostředních a přesných záznamů – vjem se postupem času stává mluhovějším

CHYBY POZOROVÁNÍ (GUILFORD)

- Přesnost posuzování osobních vlastností závisí na **podobnosti mezi pozorovaným a pozorovatelem**
 - Muži přesněji pozorují muže, ženy ženy
 - Lidé adekvátněji pozorují příslušníky stejné sociální skupiny (běloši bělochy apod.)
- Použít **více pozorovatelů** (na školní vědomosti stačí 4, posouzení impulzivnosti až 18, aby měření bylo reliabilní)
- Pozor: nemůžeme pozorovat city, jen jejich projevy
- Nezjišťujeme přímo inteligenci, jen způsob řešení problémů
- Zachycujeme jen vnější vzhled a chování doprovázené verbálními a motorickými projevy
- => končený výsledek tím může být **zkreslený**
- => doplňovat **dalšími metodami**

ZPRACOVÁNO PODLE:

- Mertin, V. , & Krejčová, L. (2016). *Metody a postupy poznávání žáka*. Praha: Wolters Kluwer ČR.
- Svatoš, T. 2011. Pedagogická komunikace a interakce pohledem kategoriálního systému. *Studia paedagogica*, 16(1), 175-190.
- Švaříček, R. et al. (2014). *Kvalitativní výzkum v pedagogických vědách*. Praha: Portál.

